

Helsingin sosiaaliviraston johtava lakimies Tapio Rätty käsittelee palstalla sosiaalihuollon ajankohtaisia lakikysymyksiä.

Lakisivut tarjoavat juridista hyötytietoa sosiaalialan ammattilaisille.

Juristin nurkkaus -palstan lisäksi sivuilla julkaistaan muita sosiaalialan juristien kirjoituksia, lakiuutisia ja lakitiedon verkkopalvelujen esittelyjä.

Vireillä eduskunnassa -palstalle kootaan hallituksen lakiesityksiä.

Kerro meille, mitä aiheita toivot sivuilla käsiteltävän: palaute@sosiaaliturva.fi

Palstalla aiemmin julkaistuja kirjoituksia on koottu artikkelipankkiin: www.sosiaaliturva.fi

VIREILLÄ EDUSKUNNASSA

VANHEMPIEN TULORAJOJA KOROTETAAN OPINTOTUESSA

● Opintotukea myönnettäessä sovellettavia vanhempien tulorajoja korotettaisiin 30 prosentilla. Vanhempien tulot otetaan huomioon opintorahaa myönnettäessä muille kuin korkeakouluopiskelijoille, jos opiskelija on alle 20-vuotias sekä asumisissä myönnettäessä, jos opiskelija on alle 18-vuotias.

Opintotuen käyttöaste on pienentynyt, koska tarveharkinta on kiristynyt ja pienituloisista perheistä tulevien opiskelijoiden opintotuki reaalisesti pienentynyt.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta (HE 6/2007)

Ulkomailla oleskelusta aiheutuneisiin kustannuksiin ei hevin myönnetä toimeentulotukea, vaikka tietyissä tilanteissa se voisi olla perusteltua.

Pitääkö toimeentulotukea myöntää ulkomailla aiheutuneisiin kustannuksiin?

● Toimeentulotukilain 14 §:n 1 momentin mukaan toimeentulotuen myöntää hakemuksesta sen kunnan toimielin, jonka alueella henkilö tai perhe vakinaisesti oleskelee. Säännöksen 2 momentin mukaan henkilön tai perheen oleskelussa useamassa kuin yhdessä kunnassa muutoin kuin satunnaisesti toimeentulotuen myöntää sen kunnan toimielin, jonka alueella oleskelusta henkilön tai perheen menot johtuvat.

Kiireellisessä tapauksessa toimeentulotuen myöntää sen kunnan toimielin, jossa henkilö tai perhe oleskelee hakemusta tehtäessä. Tästä on säädetty toimeentulotukilain 14 §:n 3 momentissa.

Toimeentulotukea ei myönnetty matkakuluihin

Korkeimman hallinto-oikeuden tänä keväänä tekemässä päätöksessä oli kysymys Egyptissä vakinaisesti oleskelleen henkilön hakemuksesta toimeentulotuen myöntämiseksi matkakuluihin Egyptistä Suomeen (KHO 16.4.2007 T 981).

Toimeentulotuen hakija oli Suomen kansalainen, joka oli opiskellut Egyptissä yliopistossa vuodesta 1999. Hän oli joutunut vuonna 2004 vene-onnettomuuteen ja vammautunut vakavasti onnettomuuden seurauksena. Hän halusi tällöin palata Suomeen päästäkseen asianmukaiseen hoitoon ja kuntoutukseen. Hänen tarkoituksena oli jatkaa elämäänsä Suomessa, mikäli hän ei kuntoutuksen jälkeen pystyisi palaamaan Egyptiin jatkamaan opiskeluaan.

Sosiaalilautakunnan alainen ja-

osto oli hylännyt hakemuksen katsoen, että henkilön oleskellessa osittain Suomessa ja osittain ulkomailla sosiaalilautakunnan vastuu toimeentulotuen myöntämisessä rajoittuu niihin kustannuksiin, jotka johtuvat kunnassa oleskelusta.

Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi valituksen ja totesi puolestaan, että kunnan vastuu ulkomailla oleskelevan henkilön kustannuksista rajoittuu kustannuksiin, jotka ovat syntyneet tai aiheutuneet kyseisessä kunnassa oleskelusta. Tämän vuoksi sosiaalilautakunta ei ole ollut velvollinen myöntämään henkilölle toimeentulotukea Egyptissä oleskelusta aiheutuneisiin kustannuksiin.

Sosiaalilautakunta totesi selityksessään KHO:lle, että oikeus toimeentulotukeen ei liity henkilön kansallisuuteen tai kirjoilla oloon kunnassa sijaitsevassa asunnossa vaan tosiasialliseen oleskeluun kunnan alueella. Kunnalla ei ole vastuuta ulkomailla vakituisesti asuvan henkilön avustamisesta toimeentulotuella.

KHO pysytti hallinto-oikeuden päätöksen ja totesi, että henkilö oli ennen toimeentulotuen hakemista oleskellut Egyptissä usean vuoden ajan. Koska henkilö ei ollut oleskellut Suomessa toimeentulotuesta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettulla tavalla, sosiaalilautakunta ei ollut velvollinen myöntämään henkilölle toimeentulotukea hänen Egyptissä oleskelustaan aiheutuviin menoihin.

KHO katsoi siten päätöksessään, että henkilöllä ei ollut vakinaista oleskelukuntaa missään Suomen kunnassa.

Konsulin kydyillä Suomeen...

Helsingin hallinto-oikeuden 19.12.2006 antamassa päätöksessä oli kysymys tapauksesta, jossa ulkoministeriö oli konsulipalvelulain perusteella maksanut ulkomailla tilapäisesti oleskelleen henkilön sairaalakulut ja paluulipun Suomeen. Ministeriö velkoi kustannuksia takaisin henkilöltä ja tämä haki niihin toimeentulotukea vakinaiselta oleskelukunnaltaan.

Henkilö oli tullut ulkomailla ryöstetyksi ja hän oli joutunut sen jälkeen ulkomailla sairaalaan pakkohoitoon mielenterveysongelmiensa takia.

Ulkoministeriö voi konsulipalvelulain perusteella avustaa tilapäisesti ulkomailla edustuston toimipiirissä oleskelevaa Suomen kansalaista, jonka edustusto on todennut olevan hädänalaisessa asemassa esimerkiksi sairauden vuoksi. Hädänalaisen avustaminen voi konsulipalvelulain mukaan tarkoittaa varojen välittämistä tai taloudellista avustamista esimerkiksi kotimatkaa varten.

Palveluja hädänalaisessa asemassa olevalle voidaan konsulipalvelulain 11 §:n mukaan antaa, kun henkilö on tilapäisesti ulkomailla edustuston toimipiirissä ja edustusto on todennut henkilön olevan hädänalaisessa asemassa sairauden, tapaturman, onnettomuuden, rikoksen kohteeksi joutumisen tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi.

Henkilön toimeentulotukihakemus hylättiin sillä perusteella, että sosiaalivirasto ei ollut velvollinen myöntämään toimeentulotukea kustannuksiin, jotka olivat syntyneet muusta syystä kuin kunnassa oleskelusta.

Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi toimeentulotuen hakijan valituksen ja katsoi, että kunnan vastuu ulkomailla oleskelevan henkilön kustannuksiin rajoittuu kustannuksiin, jotka ovat syntyneet tai aiheutuneet kyseisessä kunnassa oleskelusta. Tämän vuoksi kaupunki ei ollut velvollinen myöntämään henkilölle toimeentulotukea ulkomailla oleskelusta aiheutuneisiin kustannuksiin.

... mutta ei kotikunnan kustannuksella

Hallinto-oikeuden ratkaisemassa tapauksessa henkilön kotikunta tai vakinainen oleskelukunta ei ollut muuttanut hänen lähdettyään ulkomaille toisin kuin KHO:n tapauksessa.

Tilapäisesti ulkomailla olevan henkilön kotikunta määräytyy kotikuntalain perusteella. Jos ulkomailla oleskelu on lyhytaikaista, kotikunta ei muutu. Henkilöllä, joka on muuttanut asumaan ulkomaille yhtä vuotta pitemmäksi ajaksi, ei lähtökohtaisesti ole kotikuntaa Suomessa (kotikuntalaki 5 §).

Hallinto-oikeuden tapauksessa henkilön vakinainen oleskelukunta toimeentulotukilain 14 §:n tarkoittamassa mielessä oli siten edelleenkin se kaupunki, josta hän haki toimeentulotukea.

Matkakulujen ja sairaanhoitokustannusten korvaamisessa tällaisissa tilanteissa voi sinänsä olla kysymys toimeentulotukilain 7 c §:n tarkoittamista henkilön erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvista, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkittavista menoista. Eli kulut voitaisiin periaatteessa korvata täydentävällä toimeentulotuella.

Tässä tapauksessa Helsingin hallinto-oikeus katsoi kuitenkin, että ulkomailla tilapäisestikään oleskelevalla henkilöllä ei ole oikeutta toimeentulotukeen ulkomailla oleskelusta aiheutuviin kustannuksiin. Ne eivät siis olleet kertyneet tai aiheutuneet ”kunnassa oleskelusta”, eikä näiden menojen ja kustannusten tämän perusteella, ainakaan tässä vaiheessa, voitu katsoa kuuluvan henkilön vakinaisen oleskelukunnan vastattaviksi toimeentulotukilain 14 §:n 1 momentin perusteella. ●

[Laki toimeentulotuesta 1412/1997](#)

[Kotikuntalaki 201/1994.](#)

[Ajantasainen lainsäädäntö ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu verkossa: \[www.finlex.fi\]\(http://www.finlex.fi\)](#)